

Адаменко Я.О.

Івано-Франківський національний
технічний університет нафти і газу

ГЕОЛОГІЯ З ОСНОВАМИ ГЕОМОРФОЛОГІЇ – НОВИЙ ПІДРУЧНИК ДЛЯ БАКАЛАВРІВ ЕКОЛОГІЇ

Геологія з основами геоморфології : підручник для екологічних і географічних спеціальностей вищих навчальних закладів / Г.І.Рудько, О.М.Адаменко, О.В.Чепіжко, М.Д.Крочак. – Чернівці : Букрек, 2010. – 400 с.

Геологія – це наука про Землю. Від неї вже в ХХ столітті відокремилась геоморфологія – наука про рельєф Землі, його морфологію, походження і перетворення. Але для студентів негеологічних спеціальностей ці науки зручніше вивчати разом, тому що більшість природних процесів і явищ так чи інакше впливає на формування рельєфу. В підручник включені розділи про будову Всесвіту та Сонячної системи, форму, розміри та внутрішню будову Землі, про будову та склад земної кори тощо.

Основну частину книги складають розділи, які всебічно описують екзогенні та ендегенні процеси на поверхні Землі та в її надрах. Подані також відомості про мінерали та гірські породи, розвиток життя на планеті та про вплив діяльності людини на навколишнє середовище. «Геологія з основами геоморфології» – це базовий предмет для подальшого вивчення та успішного засвоєння студентами таких дисциплін, як «Ґрунтознавство», «Ландшафтознавство», «Екологічна геологія», «Моніторинг довкілля» та ін.

Глобалізація світових процесів і технічний прогрес принесли людству не тільки екологічні хвороби, але й загальмували духовний розвиток особистості, притупили інтуїцію і гостроту органів чуття, що ще далі відсувало нас від природи і законів її гармонійного розвитку. За це тепер і розплачуємося. Багато хвороб є наслідками порушення рівноваги у системі Природа – Людина – Господарство, що прийшла на зміну Біосфері. Різні виходи шукають, щоб знову збалансувати стосунки між людиною і навколишнім середовищем: одні володіють ясно баченням, другі ходять босими по розпеченому вугіллі, треті запам'ятовують величезну кількість інформації, четверті утворюють системи штучного інтелекту і т. ін., але якщо об'єднати ці і багато інших якостей в одній людині, то отримаємо те, що ми загубили за всю історію еволюції людства.

Як же нам збалансувати усе це? Як повернути здоров'я людини до запланованого в її генетичному коді нормального стану? Адже біосфера, частинкою якої є і ми, зовсім недавно перейшла в техносферну стадію і на жаль не зможе досягти ноосферного сценарію розвитку, як сподівався В.І.Вернадський. Останні десятиліття розвитку цивілізації – це надто малий проміжок часу, щоб усвідомити обмеженість природного простору поширення на Землі людини і вичерпність для неї природних ресурсів. Тим більше він недостатній для того, щоби змінити сформовану століттями психологію і поведінку людей та спрямувати їх у русло розумного обмеження, нормування господарської діяльності, керування нею в планетарних масштабах. До того ж значною перешкодою для

взаєморозуміння щодо загальноприйнятих і справедливих способів розв'язання глобальних проблем є різні рівні розвитку економіки і культури, специфічні риси світогляду, ментальності й моралі окремих націй і держав, їх генетичних чи релігійних спільнот.

Що ж ставили собі за мету автори підручника «Геологія з основами геоморфології» Г.І. Рудько, О.М. Адаменко, О.В. Чепіжко і М.Д. Крочак? Перш ніж запропонувати науково обґрунтований вихід з екологічно обумовленого критичного стану біосфери, потрібно проаналізувати (інвентаризувати) усі її компоненти, і в першу чергу геологічне середовище, на яке впливають екологічні чинники як природні – космічні, внутріземні, поверхневі, так і техногенні, створені нами в процесі науково-технічного прогресу. Тому в підручнику пропонується екологічна характеристика літосфери, гідросфери, атмосфери, ґрунтового покриву та інших складових природного середовища; наводиться оцінка техногенного впливу на природні екосистеми з виникненням небезпечних ендегенних та екзогенних процесів та їх впливу на екосистеми та здоров'я людини; розглянуті геологічні та геоморфологічні показники геосистем різних типів; визначена ураженість територій різними геохімічними процесами як природного так і техногенного походження; оцінена міграція хімічних елементів токсичної дії в різних ландшафтно-кліматичних зонах Землі і більш детально в Україні; оцінені різні ландшафтно-геохімічні провінції з екологічних позицій, особливо роль води як визначального чинника здоров'я людини.

Поступила в редакцію 12 грудня 2010 р.

*Зозуляк В.І., Пилипенко І.І.
Івано-Франківський національний
медичний університет*

МЕДИЧНА ГЕОЛОГІЯ – НОВИЙ НАПРЯМ НАУКОВО-ПРАКТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В ГЕОЛОГІЇ І МЕДИЦИНІ

Вступ до медичної геології / За редакцією Г.І. Рудька, О.М. Адаменка. – К.: Вид-во «Академпрес», 2010. – Т. 1. – 736 с.

Вступ до медичної геології / За редакцією Г.І. Рудька, О.М. Адаменка. – К.: Вид-во «Академпрес», 2010. – Т. 2. – 448 с.

У фундаментальній двохтомній монографії розглянуті наукові і методичні основи нового наукового напрямку – медичної геології в техногені.

Викладено наукове обґрунтування техногену як нового стратиграфічного підрозділу, в якому основною геологічною силою є людина. Приведена еколого-медична характеристика літосфери і гідросфери. Визначені основні умови взаємозв'язку організації і геодинаміки геологічного середовища із здоров'ям людини. Приведені результати оцінки захворюваності населення у техногенно порушених умовах геологічного середовища гірничопромислових районів. Науково обґрунтовані головні показники здоров'я людини як біомеханічної та біохімічної систем. Всебічно охарактеризовані ландшафтні комплекси України як об'єкт оцінки впливу хімічних елементів на здоров'я людини. Виконаний науковий аналіз системи вода – організм людини як визначальний чинник її здоров'я, та розглянуті питання технології оптимізації впливу на людину продуктів харчування і питної води. Досліджена геофізична сфера як чинник впливу на здоров'я людини. Науково обґрунтований медико-геологічний моніторинг як засіб контролю взаємозв'язку геологічного середовища та здоров'я населення.

Автори запропонували науково обґрунтований вихід з екологічно обумовленого критичного стану людського здоров'я. Для цього вони проаналізували усі можливі впливи на здоров'я людини геологічних чинників як природних – космічних, внутріземних, поверхневих, так і техногенних, створених нами в процесі науково-технічного прогресу. Тому, в книзі пропонується медико-екологічна характеристика літосфери, гідросфери, атмосфери, ґрунтового покриву та інших складових геологічного середовища;

© Зозуляк В.І., Пилипенко І.І., 2011